

**Suuliselt vastatav küsimus O-000011/2018
komisjonile**

Kodukorra artikkel 128

Maria Grapini, Olga Sehnalová, Lambert van Nistelrooij, José Inácio Faria, Dieter-Lebrecht Koch, Romana Tomc, Sirpa Pietikäinen, Salvatore Domenico Pogliese, Rosa Estaràs Ferragut, Julia Pitera, Barbara Kudrycka, Michał Boni, Heinz K. Becker, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Csaba Sógor, Emil Radev, Marek Plura, Biljana Borzan, Soledad Cabezón Ruiz, Monika Smolková, Janusz Zemke, Karoline Graswander-Hainz, Dietmar Köster, Brando Benifei, Wajid Khan, Michela Giuffrida, Miltiadis Kyrkos, István Ujhelyi, Costas Mavrides, Catherine Stihler, Nicola Danti, Isabella De Monte, Doru-Claudian Frunzuliță, Jean-Paul Denanot, Dan Nica, Ioan Mircea Pașcu, Andi Cristea, Emilian Pavel, Julie Ward, Marc Tarabella, Helga Stevens, Jana Žitňanská, Ivo Vajgl, Norica Nicolai, António Marinho e Pinto, Igor Šoltes, Merja Kyllönen, Georgios Epitideios, Zoltán Balczó

Teema: Vaimse puudega inimeste eestkoste

ELis elab ligikaudu 80 miljonit puudega inimest. Paljudel neist inimestest, eriti neil, kellel on vaimne või psühhosotsiaalne puue, on õigus- ja teovõime osaliselt või täielikult ära võetud ja seetõttu on neilt võetud õigus iseseisvalt elada ja oma elu üle otsustada. Sellises olukorras olevad Euroopa kodanikud ei saa valida, kellega ja kus nad elada soovivad, hääletada ega kandideerida valimistel (sealhulgas Euroopa Parlamendi valimistel), abielluda või sõlmida töölepingut. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille on ratifitseerinud EL ja peaaegu kõik selle liikmesriigid, edendatakse inimõigustel põhinevat käsitlust ning selles tunnistatakse, et kõik puudega inimesed on õiguste omajad ja peaksid saama kasutada oma õigus- ja teovõimet teiste inimestega võrdsetel alustel. Puude selline käsitlus avaldab suurt mõju õigus- ja teovõimet puudutavatele õigusaktidele ning sellest käsitlusest tulenevalt on hakatud selle asemel, et anda teistele inimestele õigus teha otsuseid puudega inimeste eest (nn asendusotsuse tegemine), toetama otsuste tegemist puudega isikute enda poolt (nn toetatud otsustamine). Olenemata sellest, et peaaegu kõik ELi riigid on puuetega inimeste õiguste konventsiooni ratifitseerinud, on kõigi liikmesriikide õigusaktide kohaselt endiselt õiguspärane õigus- ja teovõime äravõtmine puude alusel, mis on diskrimineeriv. Siiski on olemas tulemuslikud toetatud otsustamise mudelid ja neid tuleks arendada, et tagada piisav tugi, nii et kõigil inimestel oleks võimalik teha valikuid ja kasutada õigusi sama moodi täiel määral nagu teistel Euroopa kodanikel. ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee vaatas ELi asjaomased püüdlused 2015. aastal läbi. Kuid komisjoni eduaruandest puudega inimesi käsitleva Euroopa strateegia kohta nähtub, et õigus- ja teovõime ning ELi õigustega seotud küsimustes on tehtud väga vähe edusamme.

Kuidas on võimalik parandada ELi institutsioonide rolli nende pädevuste piires asjaomases valdkonnas, et julgustada liikmesriike aktiivsemalt muutma oma õigusakte, mis käsitlevad õigus- ja teovõimet? Milliseid meetmeid saab võtta ELi tasandil tagamaks, et inimesed, kellelt on õigus- ja teovõime ära võetud, saaksid võimalikult suurel määral kasutada oma Euroopa õiguse kohaseid õigusi, sealhulgas õigust hääletada tulevastel Euroopa Parlamendi valimistel?

Esitatud: 31.1.2018

Edastatud: 2.2.2018

Vastuse tähtaeg: 9.2.2018